

## Tézisek

Libertátia, a XVII. században Madagaszkár partjainál létrejött, szabad kalóz köztársaság neve. Daniel Defoe, Charles Johnson álnéven írt regényéből, a Kalózkodás történetéből ismerjük Mission kapitány történetét, aki az enklávét alapította. Libertatia létezését majd 300 éven át tényként kezelte a történetírás egészen addig, amíg 1972-ben történészek egy csoportja a helyszínen megállapította ennek ellenkezőjét. A történetírás még akkor is irodalmi fikciónak tekintti, ha a XVII. századi kalóz utópiák, és főleg Mission kapitány beszédei, a Nagy Francia Forradalom eszméi előképeinek tekinthetők (Szabadság, Egyenlőség, Testvériség). A legkülönbébb nemzetiségű számkivetettekkel álló csapatok („united world underground” szerk.) a világ több pontján teremtettek ideiglenes független köztársaságokat, mint amilyen a Rabat – Salé (Hakim Bey), vagy éppen Tortuga. A Kalóz utópiák, és enklávék genealógiája kimutatható volt a rendszerváltás előtti, magyar, alternatív, kulturális életben, ami napjainkban nyomokban még fellelhető, bár ez ma sokkal inkább személyes kapcsolatrendszerek hálózatából áll. **Tézis1: Libertátia nem földrajzi hely.**

A rendszerváltás előtti 10 évben, Magyarországon elérhetőek voltak a nyugati szabadságának kellékei. Megjelentek a zenei trendek, az öltözködés-, és viselkedés mintái, amiket a magyar művészek saját eszközeikkel meg tudtak teremteni<sup>1</sup>. Ez a vasfüggöny miatt kialakult hiánygazdaságra épülő kreatív ipar társadalmi szempontból, leginkább „overground”-nak tekinthető, hiszen szereplői a pesti és budai polgárság, és értelmiség gyerekeiből, végzett művészekből, illetve az egyetemek és főiskolák hallgatóiból állt. A magyar „underground” kultúra, a társadalmi bázisát tekintve semmiképpen sem tekinthető alulról jövő kulturális jelenségnek. Úgy kell gondolkodnunk róla, mint egy filmről, vagy operáról, amelyben minden díszlet, jelmez és jelenet megtervezett. Az egész egy pózzal indult: Molnár Gergely<sup>2</sup> popsztárként pózolt egy „punk” zenekar élén, ami nem volt punk és nem volt zene, hanem színészi teljesítmény, ami mégis az első „punk”-ként vonult be a kultúrtörténetbe. **Tézis2: Underground featuring Overground.**

---

<sup>1</sup> <https://artportal.hu/magazin/reklamgrafikus-voltam-aki-totalis-designban-gondolkodott-nyolcvanasevek/>

<sup>2</sup> <http://www.artpool.hu/muzik/magspion.html>

Az emberevő szerelme az egyik első magyar video mű, amiben a rendezők, Cantu Mari és Pázmándy Kati mellett a legjelentősebb alkotók működtek közre: Rajk László, Bachman Gábor, Király Tamás, Kozma György, Janesch Péter, és Másik János. A film maga szinte ismeretlen még a művészeti közegben is, teljesen egyedülálló kísérlet, aminek a létrejötte semmilyen előre kódolt sikert nem jelentett. Az alkotás szabadsága volt az elsődleges célja; videó-kollázs a film világában, operett a trash világában/ Susan Sontag; CAMP, kollázs a linearitásban. Metszéspontok kiállítás 2017. Interjúk az alkotókkal. **Tézis3: Az utópiák és disztópiák bemutatásának eszköze a film.**

A 2010-es évek végére fontos kutatási témává vált a már feldolgozható távolságban levő 1980-as évek. A „nyolcvanasévek” nem előzmények nélkül való időszak, hiszen a társadalomkritikus popkultúra már az 1960-as évek végén megjelenik. A társadalomkritikus minták pedig akár több száz évre visszamenőleg megtalálhatók.<sup>3</sup> Az irodalom, popzene és képzőművészet hármassága, a „beat nemzedék” íróinak munkássága révén vált a XX. századi popkultúra egyik alapvetésévé. Többek között William S. Burroughs és élettársa Brion Gysin voltak annak a máig tartó szellemi áramlatnak a generátorai, amely meghatározó a XX. század underground arculatát tekintve (cut up), és nem csak saját műveiken, hanem a zenei műfajokon keresztül is beépültek napjaink kifejezésrendszerébe is. **Tézis4: „Minden ugyanaz másképpen”<sup>4</sup>...**

---

<sup>3</sup> Daniel Defoe regényében, a Robinson Crusoe-ban megjelenő „self made man”-en, mint korai társadalomkritikán át az enklávéig.

<sup>4</sup> <https://www.jegy.hu/program/minden-ugyanaz-maskeppen-kontroll-csoport-es-ae-bizottsag-dalok-67629>